

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔ โทรสาร ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔

E-mail: Bio53@hotmail.com, doae_pmd@hotmail.com

๑. สถานการณ์ศัตรูข้าว

พื้นที่ปลูกตามรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๖๗ จังหวัด มีพื้นที่ปลูกข้าว ๓๔,๓๒๔,๖๑๓ ไร่ สถานการณ์ศัตรูข้าว ในสัปดาห์นี้

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล* พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๒๖๖ ไร่ , ข้าวอายุ ๔๐-๖๐ วัน จำนวน ๒,๙๐๘ ไร่ และในข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๑๒,๑๐๒ ไร่ รวมพื้นที่ระบาดทั้งหมด ๑๕,๒๗๖ ไร่ (เพิ่มขึ้น ๒๔๑ ไร่) ในพื้นที่ ๘ จังหวัด โดยแบ่งเป็นส่วนภูมิภาค ดังนี้

ภาคกลาง จำนวน ๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ชัยนาท กาญจนบุรี นครปฐม และจังหวัดนครนายก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ

โรคไหม้ข้าว** พบการระบาดในข้าวระดับรุนแรงจำนวน ๑,๓๗๙ ไร่ และในระดับไม่รุนแรง จำนวน ๘,๔๘๒ ไร่ รวมพื้นที่ระบาดทั้งหมด ๙,๘๖๑ (เพิ่มขึ้น ๕,๐๙๑ ไร่) ในพื้นที่ ๑๖ จังหวัด โดยแบ่งเป็นส่วนภูมิภาค ดังนี้

ภาคกลาง จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นครปฐม ปราจีนบุรี และจังหวัดนครนายก

ภาคตะวันออก ๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๘ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม สกลนคร มุกดาหาร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี

ภาคเหนือ จำนวน ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดแพร่

๒. การดำเนินงานควบคุมการระบาด

๒.๑ เจ้าหน้าที่กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ประสานงานติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว ภายใต้โครงการกำหนดจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ข้าว) เพื่อติดตามสถานการณ์ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้ข้าว

๒.๒ ประชาสัมพันธ์แจ้งจังหวัดที่เคยพบการระบาดและพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาด ๔๒ จังหวัด เตรียมความพร้อมในพื้นที่ระบาดซ้ำซากเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดขึ้นอีก โดยได้จัดทำแปลงติดตามสถานการณ์ทั้งหมดจำนวน ๘๐๙ แปลง ศจช.ในพื้นที่เสี่ยง เตรียมความพร้อมในการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอเรีย และรณรงค์ให้สมาชิก ศจช. ใช้ควบคุมศัตรูข้าวในทุกพื้นที่

๒.๓ สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอในพื้นที่ระบาด ได้มีการรณรงค์ให้ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและการตัดใบหรือเกี่ยวต้นข้าวระยะกล้าที่พบการระบาดไปทำลาย ในส่วนของพื้นที่ระบาดรุนแรงได้มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมการข้าว

๒.๔ สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอในพื้นที่ระบาด ได้มีการรณรงค์ให้ใช้เชื้อราบิวเวอเรียในแปลงข้าวที่พบการทำลายของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ในส่วนของพื้นที่ระบาดรุนแรงได้มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมการข้าว โดยในส่วนของสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ และสำนักงานเกษตรอำเภอไพรบึง ได้ประสานงานกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอสนับสนุนเชื้อราบิวเวอเรียให้กับเกษตรกรในพื้นที่

๒.๕ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ได้จัดทำโครงการจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว) ในพื้นที่ ๔๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ยโสธร มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร ร้อยเอ็ด น่าน แพร่ พะเยา อุดรดิตถ์ เชียงใหม่ พิษณุโลก เชียงราย เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท อ่างทอง ลพบุรี นครปฐม ปทุมธานี สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก ระยอง สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ พัทลุง และจังหวัดชลบุรี

๓. การคาดการณ์

สภาพอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา ในช่วงระหว่างวันที่ ๓๐ สิงหาคม - ๕ กันยายน ๒๕๕๙

ภาคเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๑ - ๒๕ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๐ - ๓๓ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๔๐ - ๗๐ ของพื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๑ - ๒๕ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๐ - ๓๔ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๔๐ - ๗๐ ของพื้นที่

ภาคกลางและภาคตะวันออก อุณหภูมิต่ำสุด ๒๒ - ๒๗ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๑ - ๓๔ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๓๐ - ๖๐ ของพื้นที่

ภาคใต้ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๓ - ๒๗ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๐ - ๓๖ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๔๐ - ๗๐ ของพื้นที่

สภาพอากาศในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีฝนร้อยละ ๔๐-๗๐ ของพื้นที่ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีฝนร้อยละ ๓๐-๖๐ ของพื้นที่ ข้อมูลจากแปลงสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวในสัปดาห์ที่ผ่านมา พบปริมาณของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และโรคไหม้เพิ่มขึ้น ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก คาดว่าในสัปดาห์นี้สภาพอากาศเหมาะสมต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้อาจมีการระบาดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบการกระจายของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากขึ้น ได้แก่ นครปฐม นนทบุรี กรุงเทพฯ ปทุมธานี อุทัยฯ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท นครนายก ฉะเชิงเทรา อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก กำแพงเพชร และศรีสะเกษ ขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจและเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะข้าวที่ใช้พันธุ์อ่อนแอต้นข้าวในแปลงมีความหนาแน่น และมีการให้ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราสูง หากพบการระบาดให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการควบคุมสถานการณ์ทันที

๔. คำแนะนำในการควบคุมการระบาด

๔.๑ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๑. ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น กข ๖ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๔๗ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๓ สุพรรณบุรี ๕๐ พิษณุโลก ๒ เป็นต้น และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวกันติดต่อกันเกิน ๔ ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหายเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง

๒. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ เพื่อนำองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศในแปลงนามาวิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเองในการจัดการแปลงข้าว จากสถานการณ์จริง

๓. ในแหล่งที่มีการระบาด ที่สามารถควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน ๒-๓ สัปดาห์จนถึงระยะตั้งท้อง ควบคุมน้ำในแปลงนาให้พื้นดินพอเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗-๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๔. ใช้เชื้อราบีเวอเรีย(เชื้อสด) อัตรา ๑ กิโลกรัม(๒ ถุง)/น้ำ ๒๐ ลิตร ควรฉีดพ่นในบริเวณที่พบเข้า-เย็น

๕. ในกรณีที่ต้องสารเคมีในการกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแนะนำให้ใช้สารเคมี ดังนี้

๑) ข้าวระยะกล้าถึงแตกกอ (อายุ ๓๐-๔๕ วัน)

- บูโพรเฟซิน ๒๕ % WP ๑๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- บูโพรเฟซิน ๑๐ % WP ๒๕ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- บูโพรเฟซิน ๕ % WP + ไอโซโปรคาร์บ ๒๐ % WP ๕๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- ๒) ขั้วระยะแตกกอเต็มที
- อีโทเฟนพรีออกซ์ ๑๐ % EC ๒๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - อีโทเฟนพรีออกซ์ ๕ % EC ๔๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - คาร์โบซัลเฟน ๒๐ % EC ๑๑๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - ฟิโนบูคาร์บ ๕๐ % EC ๖๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - ไฮโซโปรคาร์บ ๕๐ % WP ๖๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
- ๓) ขั้วระยะตั้งท้องถึงออกรวง
- ไดโนทีฟูแรน ๑๐ % WP ๑๕ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - ไทอะมิโทแซม ๒๕ % WG ๒ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - โคลไทอะนินดิน ๑๖ % ๖-๙ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - อิมิดาโคลพรีด ๑๐ % SL ๑๕ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - อีทีโพรล ๑๐ % SC ๕๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร

๔.๒ โรคไหม้ข้าว

๑. สำรองแปลงนา อย่างสม่ำเสมอถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวควรให้ปฏิบัติดังนี้
- ๑) ใช้เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) พ่นอัตราตามคำแนะนำในฉลาก
 - ๒) ใช้เชื้อไตรโคเดอร์มาอัตรา ๑ กก./น้ำ ๒๐๐ ลิตรพ่น
๒. ถ้ามีความจำเป็นให้ใช้สารเคมีพ่นเฉพาะจุดที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สำหรับสารเคมีที่ใช้ ได้แก่
- ๑) อิติเฟนฟอส ๕๐ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐-๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร
 - ๒) บลาสติซิดิน-เอส ๒ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐-๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร
 - ๓) ไตรไซคลาโซล ๗๕ เปอร์เซนต์ ดับบลิวพี อัตรา ๑๐-๑๖ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร
- *** ควรพ่นในแปลงข้าวที่มีประวัติว่าเคยมีโรคระบาดมาก่อน การใช้สารเคมีพ่นซ้ำกันหลายครั้ง เชื้อราจะต้านทานสารเคมีหรือดื้อยา ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อราต้านทานสารเคมี จึงควรเลือกใช้สารเคมีบางชนิดพ่นสลับกัน ทั้งนี้ในการใช้สารเคมีควรใช้ด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวผู้ใช้และสภาพแวดล้อม
๓. หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี
 ๔. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรไซคลาโซล คาซูกามัยซิน คาร์เบนดาซิม
- โพรคลอราซ อัตราตามคำแนะนำในฉลาก

หมายเหตุ จังหวัดที่มีข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าว ๖๗ จังหวัด ๔,๑๑๑ ตำบล

*จังหวัดที่มีรายงานข้อมูล ๔๔ จังหวัด ๒,๙๗๙ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๖๗ และ ๗๒.๔๖ ตามลำดับ

จังหวัดที่ไม่มีรายงานข้อมูล ๒๓ จังหวัด ๑,๑๓๒ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓๓ และ ๒๗.๕๔ ตามลำดับ

**จังหวัดที่มีรายงานข้อมูล ๔๘ จังหวัด ๒,๙๓๗ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๖๔ และ ๗๑.๔๔ ตามลำดับ

จังหวัดที่ไม่มีรายงานข้อมูล ๑๙ จังหวัด ๑,๑๗๔ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒๙ และ ๒๘.๕๖ ตามลำดับ

รายละเอียดเพิ่มเติม ในรายงานสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช ทาง <http://www.doae.go.th/> หรือ <http://www.ppsf.doae.go.th/>

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของโรคใหม่
ระหว่างปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ ปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙

